

Doanh nghiệp ‘oằn mình’ trước vấn nạn phân bón giả

11:12 30/10/2026

Thực trạng phân bón giả không chỉ gây thiệt hại nặng nề cho người nông dân, ảnh hưởng đến an ninh lương thực, môi trường, làm thất thu ngân sách nhà nước, mà đang khiến các doanh nghiệp sản xuất, kinh doanh phân bón trong nước phải “gồng mình” gánh chịu những hệ lụy vô cùng lớn, về uy tín, thương hiệu đã nhiều năm vun đắp, xây dựng.

Gồng mình gánh chịu những tổn thất nghiêm trọng

Ông Nguyễn Văn Luyện, Phó Tổng giám đốc Tập đoàn Hóa chất Việt Nam cho rằng, phân bón giả gây ra nhiều thiệt hại, trong đó có những tác động khó định lượng.

Các cơ sở sản xuất phân bón giả không phải gánh chịu chi phí nguyên liệu đạt chuẩn, kiểm nghiệm và các nghĩa vụ thuế. Vì vậy, sản phẩm giả thường được bán với giá thấp hơn, kèm mức chiết khấu cao cho đại lý, tạo ra sự cạnh tranh không lành mạnh.

Hệ quả, là doanh nghiệp chân chính bị thu hẹp thị phần, ảnh hưởng sản lượng tiêu thụ và doanh thu. Đồng thời, doanh nghiệp phải tăng chi phí đầu tư công nghệ chống giả, truy xuất nguồn gốc, cải tiến bao bì để bảo vệ sản phẩm.

Ông Nguyễn Văn Luyện, Phó Tổng giám đốc Tập đoàn Hóa chất Việt Nam. Ảnh: FAV

Theo ông Nguyễn Văn Luyện, đáng lo ngại hơn, là thiệt hại về thương hiệu. Khi người nông dân mua phải sản phẩm giả mạo nhãn hiệu, không đạt hiệu quả sử dụng, niềm tin đối với thương hiệu thật cũng bị ảnh hưởng. Việc khôi phục niềm tin của khách hàng đòi hỏi nhiều thời gian và công sức.

“Điều này không chỉ làm người nông dân khó nhận biết khi mua, mà còn trực tiếp xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ, làm tổn hại uy tín, thương hiệu của các doanh nghiệp sản xuất chân chính”, ông Luyện nhấn mạnh.

Tương tự, ông Phan Văn Tâm, Phó Tổng giám đốc Công ty Cổ phần Phân bón Bình Điền cho rằng, phân bón giả không chỉ gây thiệt hại cho một doanh nghiệp, mà còn ảnh hưởng đến toàn bộ chuỗi sản xuất, kinh doanh.

“Người nông dân có thể chỉ mất vài phút để mua một bao phân bón, nhưng hậu quả khi mua phải hàng giả có thể kéo dài cả vụ mùa. Không chỉ thiệt hại về chi phí, công sức và năng suất cây trồng, người nông dân còn mất niềm tin vào thị trường, thậm chí e ngại khi lựa chọn những thương hiệu nổi tiếng, vì lo ngại mua phải sản phẩm giả mạo”, ông Tâm nói.

Ông Phan Văn Tâm, Phó Tổng giám đốc Công ty Cổ phần Phân bón Bình Điền. Ảnh: FAV

Theo ông Phan Văn Tâm, đối với doanh nghiệp, ngoài thiệt hại về doanh thu và thương hiệu, phân bón giả còn ảnh hưởng đến động lực đầu tư nghiên cứu, phát triển sản phẩm mới.

Các doanh nghiệp chân chính phải đầu tư công nghệ, nghiên cứu khoa học, khảo nghiệm sản phẩm nhằm nâng cao hiệu quả sử dụng phân bón và bảo vệ sức khỏe đất. Trong khi đó, những cơ sở làm giả, làm nhái có thể sao chép sản phẩm hoặc công bố tính năng tương tự mà không phải đầu tư nghiên cứu tương xứng. Thực trạng này khiến doanh nghiệp gặp khó khăn trong bảo vệ thành quả nghiên cứu, ảnh hưởng đến động lực phát triển các sản phẩm phân bón chuyên biệt, phân bón vi sinh và sản phẩm có tính năng nâng cao hiệu quả sử dụng.

TS. Nguyễn Trí Ngọc, Phó Chủ tịch kiêm Tổng Thư ký Hiệp hội Phân bón Việt Nam cũng cho biết, nhiều doanh nghiệp trong ngành đã đầu tư đổi mới công nghệ, nâng cao chất lượng, phát triển các dòng phân bón chuyên dùng, hữu cơ và sinh học. Tuy nhiên, hàng giả, hàng kém chất lượng vẫn tồn tại gây thiệt hại kinh tế và ảnh hưởng đến uy tín mà doanh nghiệp phải mất nhiều năm xây dựng. Khi hàng giả chiếm chỗ trên thị trường, doanh nghiệp chân chính có thể bị thu hẹp thị phần, giảm sản lượng tiêu thụ và doanh thu.

Kiến nghị sớm hoàn thiện khung pháp lý

Trước thực trạng nêu trên, ông Nguyễn Văn Luyện, Phó Tổng giám đốc Tập đoàn Hóa chất Việt Nam kiến nghị, cần rà soát, hoàn thiện quy định pháp luật

về quản lý lưu hành phân bón; nghiên cứu nâng mức xử phạt đối với hành vi sản xuất, kinh doanh phân bón giả, kém chất lượng, bảo đảm tương xứng với tính chất, mức độ và hậu quả gây ra.

Đồng thời, tăng cường hậu kiểm đột xuất tại các cơ sở có dấu hiệu vi phạm, kiểm soát hoạt động kinh doanh phân bón trên thương mại điện tử và mạng xã hội, nâng cao trách nhiệm của các nền tảng số trong ngăn chặn sản phẩm giả, không rõ nguồn gốc.

Ông Phan Văn Tâm, Phó Tổng giám đốc Công ty Cổ phần Phân bón Bình Điền cũng đề nghị, cần xây dựng quy định khảo nghiệm phù hợp với từng nhóm phân bón. Theo đó, có thể xem xét không yêu cầu khảo nghiệm đối với các sản phẩm NPK thông thường, nhưng cần có cơ chế khảo nghiệm, chứng minh hiệu quả đối với phân bón vi sinh, phân bón chuyên biệt hoặc sản phẩm công bố tính năng nâng cao hiệu quả sử dụng. Việc này nhằm tạo điều kiện cho doanh nghiệp chứng minh tính năng sản phẩm, bảo vệ thành quả nghiên cứu và khuyến khích đầu tư khoa học, công nghệ.

Vấn nạn phân bón giả đang khiến các doanh nghiệp sản xuất, kinh doanh phân bón trong nước phải “gồng mình” gánh chịu những hệ lụy vô cùng lớn về uy tín, thương hiệu. Ảnh: congan.cantho.gov.vn

Đại diện Công ty Bình Điền cũng kiến nghị cần chuẩn hóa cách trình bày thông tin trên bao bì, nhãn mác phân bón. Những thông tin quan trọng như tên sản phẩm, logo nhà sản xuất, thành phần dinh dưỡng, hàm lượng, mã số phân bón và thông tin truy xuất nguồn gốc cần được bố trí thống nhất để người dân dễ nhận diện, cơ quan chức năng thuận lợi kiểm tra.

Bên cạnh đó, Hiệp hội Phân bón Việt Nam cần phát huy vai trò đầu mối, tập hợp kiến nghị của doanh nghiệp, kết nối nhà khoa học và cơ quan quản lý, hình thành cơ chế trao đổi thông tin thường xuyên để kịp thời phát hiện, ngăn chặn vi phạm.

Mới đây, tại Hội nghị cập nhật những điểm mới trong thủ tục hành chính và lấy ý kiến doanh nghiệp về công tác quản lý phân bón do Cục Trồng trọt và Bảo vệ thực vật (Bộ Nông nghiệp - Môi trường) và Hiệp hội Phân bón Việt Nam tổ chức, ông Nguyễn Ngọc Sơn, Thành viên HĐQT, Phó Tổng giám đốc Công ty cổ phần DAP - VINACHEM kiến nghị, không nên bỏ quy định doanh nghiệp sản xuất phân bón phải có hệ thống kiểm nghiệm (phòng thử nghiệm, phòng kiểm nghiệm). Bởi, đây phải là điều kiện tiên quyết, giống như "đi học phải có cái bút", để đảm bảo chất lượng, ngăn chặn cơ sở sản xuất phân bón làm ăn gian dối.

Theo ông Sơn, trong rất nhiều vụ bắt phân bón giả, phân bón kém chất lượng ở Tây Nam bộ và Tây nguyên đều là các cơ sở nhỏ lẻ thường hoạt động theo phương thức chộp giật. "Họ chỉ làm một vụ xong thôi, mua mấy cái thùng về tự xúc tự trộn, hoàn toàn không có hệ thống kiểm nghiệm", ông Sơn nói.

Công an tỉnh Đắk Lắk khởi tố các đối tượng trong đường dây “phù phép” hơn 23 tấn phân bón giả nhãn mác của Bỉ từ nguồn phân bón nhập khẩu giá rẻ, thu lợi bất chính hơn 154 tỷ đồng. Ảnh: bocongan.gov.vn

Tương tự, ông Trần Đại Nghĩa, Thành viên HĐQT, Phó Tổng giám đốc Công ty cổ phần Supe Phốt phát và Hóa chất Lâm Thao cũng chỉ ra “kế hở” khi chuyển dịch cơ chế quản lý.

Theo ông Trần Đại Nghĩa, khi chuyển từ tiền kiểm sang hậu kiểm, nếu vi phạm sẽ bị thu hồi giấy phép sản xuất hoặc giấy chứng nhận lưu hành, đây là một chế tài rất nặng nề đối với doanh nghiệp lớn. Tuy nhiên, quy trình lấy mẫu và phân tích hiện nay tồn tại nhiều sai sót do thiết bị, hóa chất, phương pháp lấy mẫu chưa đạt...

Do đó, ông Trần Đại Nghĩa kiến nghị, cần khôi phục quy trình kiểm soát 2 mẫu. Nếu lấy mẫu lần 1 không đạt thì phân tích lần 2, nếu vẫn không đạt thì cần có cơ chế trọng tài. Cục Trồng trọt và Bảo vệ thực vật cần lựa chọn 5 - 10 phòng kiểm nghiệm có đủ năng lượng để làm trọng tài phân xử cuối cùng.

Để ngăn chặn vấn nạn phân bón giả, Luật sư Vi Văn Diện, Giám đốc Công ty Luật Thiên Minh kiến nghị, các cơ quan chức năng cần tăng cường công tác kiểm tra đối với hoạt động sản xuất phân bón; siết chặt điều kiện cấp phép. Đồng thời, kiểm soát nghiêm ngặt đối với các nguyên liệu đầu vào, quy trình sản xuất và chất lượng sản phẩm...

Đặc biệt, hệ thống truy xuất nguồn gốc cần được áp dụng rộng rãi để người nông dân có thể nhận biết sản phẩm chính hãng. Phải phát hiện và ngăn chặn hàng giả ngay từ khâu sản xuất, lưu thông, không để phân bón giả đến được ruộng đồng.

“Mỗi bao phân bón giả bán ra, không chỉ lấy đi tiền bạc của người nông dân, mà còn đánh cắp mồ hôi, công sức, niềm tin và hy vọng vào một mùa bội thu”, Luật sư Vi Văn Diện nhấn mạnh.

Tuấn Ngọc